

УДК 902-057.4 (477.83-25)Л. Крушельницька

ДО 80-РІЧЧЯ ЛАРИСИ ІВАНІВНОЇ КРУШЕЛЬНИЦЬКОЇ

П'ятого квітня 2008 р. відомій вченій, одній з визначних фахівців археології ранньозалізного віку українського Прикарпаття, доктору історичних наук Л. І. Крушельницькій виповнилося 80 років.

Лариса Іванівна Крушельницька народилася в м. Стрий Львівської обл. в родині митців. Батько – Іван Крушельницький – поет, графік, мистецтвознавець. Мати – Галина Левицька – піаністка, професор Львівської консерваторії. У 1934 р. Лариса Іванівна разом з родиною батька переїздить у Харків. Після розстрілу родини Крушельницьких у 1937 р. вона повертається до Львова, де й залишається до 1943 р. Саме в цей тривожний час вона з мамою спочатку перебирається до Відня, а потім до Штутгарту. У Штутгарті, їй ненадовго вдалося влаштуватися на навчання в художню Академію. Згодом, як українку, її виключають з навчання, змушують працювати на алюмінієвому заводі в м. Зінген.

Наприкінці 1945 р. Лариса Іванівна повертається до Львова. Тут вона знаходить роботу художника-реставратора в Музеї українського мистецтва. В 1947 р. вона займає посаду художника-реставратора у відділі археології Львівського філіалу Академії наук УРСР. В цей час у відділі працювало чимало відомих дослідників і, зокрема, М. Ю. Смішко, І. Д. Старчук, Ю. М. Захарук, О. О. Ратич та ін., які й прищепили любов та професійне відношення до майбутньої, нелегкої для жінки, проте романтичної професії археолога. Працюючи художником-реставратором Лариса Іванівна активно опанувала премудрості польових та камеральних досліджень і згодом поповнила когорту найкращих фахівців відділу. Водночас вона успішно закінчує історичний факультет Львівського університету вже з 1960 р. займає посаду молодшого наукового співробітника.

60–70-ті рр. стали найбільш плідним часом польових стаціонарних досліджень. Вже 1962 р. Л. Крушельницька провела розкопки поселення Бовшів-І (біля с. Бовшів Галицького р-ну Івано-Франківської обл.), де виявила об'єкти п'яти різночасових культур: давньоруського часу, ранньослов'янського часу, кінця I тисячоліття до н. е., початку ранньозалісної доби та культури лінійно-стрічкової кераміки. Подібна робота вимагала неабиякої ерудиції, якою володіла молода дослідниця. Підтвердженням

висловленого може бути й те, що цього ж року Лариса Іванівна разом із своїми колегами із відділу досліджує могильник висоцької культури в м. Золочеві.

В цей час її увагу все більшу привертає проблематика культур ранньоскіфського часу в Західній Україні. В наступні роки вона проводить розкопки поселень Черепин та Лагодів, в результаті чого дослідниця виокремила черепино-лагодівську групу пам'яток ранньоскіфського часу.

В подальшому, Л. Крушельницька активно вивчає пам'ятки лужицької, висоцької, гава-голіградської та інших культур регіону, починаючи з кінця бронзового віку аж до рубежу нашої ери.

Своєрідним підсумком наукових пошуків став успішний захист дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук та публікація численних статей і монографії.

В другій половині 70-х років Лариса Іванівна провела широкомасштабні польові роботи на багатопаровому поселенні поблизу с. Непоротове Сокирянського р-ну Чернівецької обл. Ці, насправді, унікальні матеріали дозволили їй ставити і вирішувати чимало актуальних питань ранньозалізного часу в регіоні і, зокрема, встановлення межі поширення чорноліської та гава-голіградської культур. Вони й лягли в основу фундаментальної праці “Чорноліська культура Середнього Придністров'я (за матеріалами непоротівської групи пам'яток)”, яка побачила світ у 1998 р.

Наполеглива праця на археологічній ниві увітчалася успішним захистом дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук у 1991 р. Тема дисертаційного дослідження “Північно-Східне Прикарпаття в епоху пізньої бронзи і раннього заліза” воістину віддзеркалює коло наукових зацікавлень Л. Крушельницької. Останнім часом з-під її пера вийшло чимало наукових робіт, цінність яких важко переоцінити.

Окрім наукової роботи Лариса Іванівна Крушельницька проявила себе і як здібний організатор. З кінця 80-х років дослідниця взяла активну участь у відновленні роботи Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові, очоливши археологічну комісію, а впродовж останнього часу вона є дійсним членом цього товариства.

Неабияка особиста заслуга Лариси Іванівни є і у налагодженні роботи Львівської національної бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України, яку вона очолила з 1991 р. При цьому їй довелося займатися не лише суто організаційними чи науковими, але й господарськими питаннями.

Дев'яності роки минулого століття були чи не найважчими. Окрім зазначеної роботи дослідниця не лише не пориває зв'язків з наукою, але й активно працює на цій ниві: з 1995 р. очолює Західноподільську гальштатську археологічну експедицію, видає цілу низку наукових праць, організовує і бере участь в регіональних, республіканських та міжнародних конференціях, де виголошує досліджувані вченою проблеми. З 2002 р. Л. І. Крушельницька – професор кафедри археології античності і середньовіччя історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Протягом майже двох десятків років Л. Крушельницька є членом Вченої ради та Спеціалізованої ради з захисту докторських дисертацій при інституті українознавства

ім. І. Крип'якевича НАН України, член редколегій багатьох фахових видань з археології, в тому числі й Вісника інституту археології ЛНУ ім. І. Франка.

За час наукової та науково-педагогічної діяльності дослідниця підготувала гідну зміну своїх послідовників, сучасних фахівців в галузі ранньозалізної доби – М. Бандрівського, Д. Павліва та ін.

Сфера наукових зацікавлень: археологія ранньозалізного віку українського Прикарпаття. Автор та співавтор понад 120 праць, у тому числі десяти монографій.

Напередодні ювілею за видатні заслуги в сфері науки і культури Лариса Іванівна Крушельницька нагороджена Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України та Орденом Княгині Ольги.

З ювілеєм Вас, Ларисо Іванівно! Щиро зичимо життєвого оптимізму, здоров'я і ще довгих років плідної праці в науці, якій Ви присвятили своє життя.